herpy

SKILDPADDER

African Pancake Tortoise

Malacochersus tornieri

Malacochersus tornieri er en lille østafrikansk landskildpadde med et usædvanligt fladt, tyndt og bøjeligt skjold. Den lever på klippefyldte bakker i tør savanne og krat, hvor den flygter ind i smalle klippespalter i stedet for at trække sig ind i skjoldet. Skjoldet er 15-18 cm langt, hunnen lægger kun ét æg ad gangen, og arten er kritisk truet i naturen.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Testudo tornieri; Testudo loveridgii*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-18 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-30 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Halvørken, savanne og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 60 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 2
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1 æg**
Kuld pr. år	**1-4**
Inkubation	**120-185 dage** ved 28-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står på CITES liste I og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Malacochersus tornieri er en lille landskildpadde og den eneste art i sin slægt. Skjoldet (carapax) er 15-18 cm langt, og det adskiller sig fra alle andre landskildpadders: Det er fladt, tyndt og bøjeligt, fordi knoglepladerne under hornskjoldene har store åbninger. Det gør dyret let og hurtigt, men skjoldet giver kun lidt beskyttelse. Hos nyklækkede unger er skjoldet hvælvet som hos andre landskildpadder, og først med væksten flader det ud.

Rygskjoldet er lysebrunt til gulbrunt, ofte med et mørkt, stråleformet mønster på hver plade, og bugskjoldet er blegt gult med mørke sømme. Hoved og lemmer er gulbrune. Benene er slanke med kraftige kløer, og dyret klatrer hurtigt og sikkert. Hunner er lidt større end hanner.

Arten blev beskrevet i 1903 og er opkaldt efter den tyske zoolog Gustav Tornier. Slægtsnavnet kommer af de græske ord for blød og tørt land. Mønster og farve varierer meget fra dyr til dyr.

Udbredelse og levested

Malacochersus tornieri lever i det sydlige Kenya og i det nordlige og østlige Tanzania. Der er også små bestande i det nordlige Zambia, og arten er angivet fra Malawi. Den er beskrevet fra Busisi ved Victoriasøen i Tanzania. En indført bestand findes formentlig i Zimbabwe.

Bestandene er spredt og isolerede, fordi arten kun findes, hvor der er egnede klippebakker. Den lever fra lavlandet op til omkring 1.800 m over havet. Kenya har siden 1981 krævet skriftlig tilladelse til eksport, og da arten står på CITES liste I, må vildfangne dyr ikke handles kommercielt over grænserne. Dyrene i handlen er derfor opdrættede.

Læs mere: Lovgivning: CITES, EU-bilag og dansk lov Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

> **Oprindelig udbredelse:** Kenya, Tanzania og Zambia.

LEVESTED

Malacochersus tornieri lever på kopjes: isolerede klippebakker og stenrøser i tør savanne og tornet krat med akacier og *Commiphora*. Klimaet er halvtørt med en kort regntid og en lang tørtid, og dagene er varme.

Hele livet er knyttet til klippespalterne. Dyrene kommer kun frem en times tid ad gangen, mest om morgenen og sidst på eftermiddagen, for at æde og varme sig, og de bevæger sig sjældent langt fra deres skjul. Ved fare løber de til nærmeste spalte, trykker sig ind og forankrer sig der, formentlig ved at presse ryggen op mod loftet og pumpe kroppen op med luft, så de næsten ikke kan trækkes ud. Flere dyr deler ofte samme spalte. I de varmeste måneder går de muligvis i sommerhvile under flade sten, men de går ikke i vinterhvile. Maden er tørre græsser, urter og sukkulenter som aloe, og de tager nedfaldne frugter, hvis de finder dem. Hunnen lægger sit æg i løs, sandet jord, mest i juli og august.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt udførlig viden om pasningen af *Malacochersus tornieri*, og vildfangne dyr er meget vanskelige at vænne til fangenskab. Temperatur, luftfugtighed, UVB og rugning bygger derfor delvis på levestedet og på andre landskildpadder fra tørre egne.

Terrariet skal give plads til bevægelse og klatring, og det vigtigste i indretningen er klippespalter. Et dyr på 15-18 cm skal have mindst 100 × 60 × 40 cm, og et par mindst 120 × 60 × 40 cm. Byg stabile stakke af flade sten og skifferplader, så der opstår spalter, dyret kan trykke sig ind i, og sørg for, at stakkene ikke kan vælte. Spalter, der er for brede, bruges ikke, og spalter, der er for smalle, kan fange dyret. Hold afstanden mellem pladerne på få centimeter, og lav flere spalter, så dyrene kan gå hver til sit.

Bunden er en tør blanding af sand, jord og grus, 5-10 cm dyb. Terrariet skal være åbent foroven eller godt ventileret, fordi arten holdes tørt. Sæt en uigennemsigtig kant foran glasset, så dyret ikke forsøger at klatre op ad ruden. Dyret er en dygtig klatrer, så alle kanter og låg skal være sikrede. På varme sommerdage har dyret godt af en udendørs indhegning med klippestakke, tørre planter og skygge, men det skal indendørs om natten.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 24-28 °C, og om natten 18-22 °C. Arten foretrækker lavere temperaturer end mange andre landskildpadder og bruger ikke lang tid i solen, men en lokal varmeplet på 32-35 °C gør, at den kan varme sig op, når den vil. Brug en strålevarmelampe med termostat i den ene ende, og læg skjul i skygge i den kølige ende, så dyret selv kan vælge.

Arten går ikke i vinterhvile og skal holdes varm hele året.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være lav, 30-50 %. Terrariet skal være tørt, men en lille skål med rent drikkevand skal altid være fremme. Skift vandet dagligt. Et skjul i en af klippestakkene kan forstøves let en gang imellem, så der er et fugtigere mikroklima at gå ind i. Bunden skal blive tør igen bagefter, for vedvarende fugt giver luftvejsinfektioner og skjoldproblemer.

Unger tørrer lettere ud end voksne og kan få et kort bad i lunkent, lavt vand en til to gange om ugen.

LYS OG UVB

Malacochersus tornieri er dagaktiv og er mest ude tidligt og sent på dagen. UVB er nødvendigt, når dyret holdes indendørs: Ferguson-zone 2, svarende til UV-indeks 2,0-3,0 i en del af terrariet. Skjulene skal ligge, så dyret kan trække sig ud af lyset, når det vil. Lyset følger årstiden med 12 timer om dagen. Glas og plexiglas stopper UVB, og et UVB-rør mister styrke med tiden og skiftes efter producentens anvisning.

FODER

Kosten er tør og fiberrig. Giv tørre græsser, hø og vilde urter som mælkebøtte, kløver og vikke, og lad sukkulenter som aloe og stenurt indgå. Mørkegrønne salatblade kan bruges, og frugt er kun en sjælden godbid i små mængder. Insekter og andet dyrisk foder er ikke nødvendigt.

Drys et kalktilskud over foderet, og lad en sepiaskal ligge fremme. Både voksne og unger fodres dagligt med små mængder. For meget protein og for megen frugt giver for hurtig vækst og misdannet skjold. Skjoldet er blødt og tyndt, så rigelig kalk og UVB er særligt vigtige.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Malacochersus tornieri er sky, men aktiv og vedholdende. Den klatrer, gemmer sig og kommer kun frem, når der er ro. Den trækker sig ikke ind i skjoldet, men løber mod nærmeste spalte og trykker sig ind, når den bliver forstyrret. Skjoldet er blødt og tyndt, så dyret må aldrig løftes i skjoldet med et hårdt greb, og det skal håndteres så lidt som muligt. Løft det forsigtigt under bugen med to hænder, og lad det ikke falde.

Dyrene bor i naturen sammen i spalter og tåler hinanden. I terrariet kan en han og en hun holdes sammen, men hanner kan skade hinanden alvorligt, især når der kun er én hun, så to hanner må ikke holdes sammen. Er der flere dyr, skal der være mange spalter, og er der tegn på mobning, skal dyrene skilles.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnen er lidt større end hannen. Kønnet er svært at se hos unge dyr. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret, og levetiden på 20-30 år er et skøn ud fra andre små landskildpadder.

PARRING

Parringssæsonen er januar-februar i naturen, men dyr i fangenskab kan yngle hele året. Hannerne kæmper om hunnerne, og hannen bider efter hunnens ben, før han bestiger hende. Giv hunnen mange skjul og mulighed for at komme væk, og skil dyrene, hvis hun får skader. Flere detaljer om parring er ikke dokumenteret.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger kun ét langstrakt æg ad gangen. Hun kan lægge flere æg i løbet af en sæson med fire til otte ugers mellemrum, men det samlede antal pr. år er ikke dokumenteret; 1-4 er et skøn. Hun graver en rede på omkring 10 cm i løs, sandet jord, så giv hende en kasse med dybt, tørt sand og jord.

INKUBATION

Rugetiden er 4-6 måneder, ved lav luftfugtighed omkring 185 dage. Ægget ruges ved 28-30 °C i en rugemaskine med tør til let fugtig vermiculite, og det må ikke vendes. Kønnet afhænger af rugetemperaturen, men grænsen mellem hanner og hunner er ikke kendt for arten.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 3-5 cm lange og selvstændige fra første dag. Skjoldet er hvælvet ved klækningen og flader først ud med væksten. Giv dem samme indretning som voksne, med skjul og klippespalter, og fodr dem dagligt med tørre urter og græsser. Yderligere opdrætsdata er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Vildfangne dyr er ofte i dårlig stand, og arten er svær at vænne til fangenskab. Skjoldet er blødt og tyndt og kan blive skadet af tryk, fald og for hårdt greb.

- Skjoldskader og misdannelser: for hurtig vækst, for meget protein og frugt samt for lidt kalk og UVB.
- Luftvejsinfektion: løbende næse og hvæsende vejrtrækning ved kulde og vedvarende fugt.
- Udtørring: især hos unger, med sløvhed og indsunkne øjne.
- Parasitter: nye dyr skal undersøges med afføringsprøver.

Kontakt en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret ikke æder, taber sig eller har løs afføring. Nye dyr skal i karantæne, før de kommer sammen med andre skildpadder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.